

DEUTERONOMIUM

31-32

Mozes draagt het leiderschap over en geeft Israël een lied dat getuigt van Gods trouw, Israëls afval en het komende oordeel.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/deuteronomium/31-32

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Mozes draagt de leiding over aan Jozua	4 min	4
2	De priesters bewaren en onderwijzen de wet	2 min	6
3	De zevenjaarlijkse voorlezing van de wet	2 min	8
4	God voorzegt Israëls afval na Mozes' dood	2 min	9
5	God verbergt Zijn aangezicht voor Israël	4 min	10
6	Het lied als blijvende getuige tegen Israël	3 min	12
7	De wet als getuige van Israëls schuld	3 min	14
8	Gods voorkennis en menselijke vrijheid	3 min	15
9	Het lied van Mozes en Gods gerechtigheid	2 min	17
10	Israël vervreemdt van zijn Vader	2 min	19
11	Israël als Gods oogappel	3 min	20
12	God draagt Israël als een moederarend	4 min	22
13	Voorspoed leidt Israël tot zelfgenoegzaamheid	3 min	24
14	Afgoderij wekt Gods jaloezie	3 min	26

15	God kiest de heidenen in plaats van Israël	2 min	27
16	Gods vurige oordeel reikt tot in het graf	4 min	29
17	Israëls nederlaag toont dat God hen verliet	4 min	31
18	Gods wraak en het oordeel over afvalligen	4 min	33
19	Gods wraak en christelijke zachtmoedigheid	3 min	35
20	Wie de wereld kiest wordt Gods vijand	2 min	36
21	De heidenen delen in Gods volk	3 min	38
22	De wet is Israëls leven en Mozes' afscheid	2 min	40
	Om verder te lezen		41

1

Mozes draagt de leiding over aan Jozua

In Deuteronomium hoofdstuk 31 sprak Mozes heel Israël met deze woorden toe. Hij zei tegen hen:

Wanneer hij zegt:

en hij zei tegen hen: Ik ben heden honderdtwintig jaar oud. Ik kan niet meer uitgaan of ingaan; bovendien heeft de HEERE tegen mij gezegd: U zult deze Jordaan niet oversteken.

DEUTERONOMIUM 31:2

bedoelt hij niet: 'Ik ben oud en afgeleefd en ik kan me niet meer bewegen zoals vroeger,' want later zegt hij dat dit niet het geval is. Zijn natuurlijke kracht is in feite helemaal niet afgenomen. God heeft hem gezond en sterk gehouden. Wat hij zegt, is: 'Ik kan jullie niet leiden.' 'Uitgaan en ingaan' is een uitdrukking die vaak wordt gebruikt voor de leiders van Israël. Zij gaan voor Israël uit en gaan voor hen in. Dat betekent gewoon dat zij de legers naar buiten leiden, hen terugbrengen naar het kamp, enzovoort. Het verwijst gewoon naar de algemene taak om het volk te leiden.

Hij zegt: 'Dat kan ik niet meer doen.' Niet omdat hij lichamelijk niet meer in staat is, maar omdat God hem, zoals hij zegt, heeft verteld dat hij niet degene zal zijn die hen het land binnenleidt. De volgende keer dat zij uitgaan en ingaan, zal dat het land Kanaän in zijn. Hij zal hen daar niet naartoe kunnen brengen. Niet omdat hij het niet zou kunnen, maar omdat hij er geen toestemming voor heeft.

Hij zegt:

De HEERE, uw God, Hij zal Zelf voor u uit overtrekken. Híj zal deze volken van voor uw ogen wegvagen en u zult hen in bezit nemen. Jozua zal zelf voor u uit overtrekken, zoals de HEERE gesproken heeft. En de HEERE zal met hen doen zoals Hij met Sihon en Og, de koningen van de Amorieten, en met hun land gedaan heeft, die Hij weggevaagd heeft. Wanneer de HEERE hen aan u gegeven heeft, moet u met hen doen overeenkomstig alle geboden die ik u gegeven heb. Wees sterk en moedig, wees niet bevreesd en schrik niet voor hen terug, want het is de HEERE, uw God, Die met u meegaat. Hij zal u niet loslaten en u niet verlaten.

DEUTERONOMIUM 31:3-6

Toen riep Mozes Jozua en zei tegen hem ten overstaan van heel Israël:

Wees sterk en moedig, want ú zult met dit volk in het land komen dat de HEERE hun vaders gezwooren heeft hun te geven; en ú zult het hun in erfbezit laten nemen. De HEERE nu is het Die voor u uit gaat. Hij zal met u zijn. Hij zal u niet loslaten en u niet verlaten. Wees niet bevreesd en wees niet ontsteld.

DEUTERONOMIUM 31:7-8

Je zult dit herkennen, omdat we Jozua 1:8 zingen — of is het 1:9? — als de opdracht waarvan ons wordt verteld dat God die aan Jozua gaf. Het kan zijn dat God, toen Hij dit zei, eenvoudig rechtstreeks tegen Jozua dezelfde woorden sprak die Mozes eerder had gezegd. Of het kan zijn dat dit terugverwijst naar het feit dat God deze opdracht door Mozes aan Jozua had gegeven.

Maar in Jozua 1 is vers 9 het einde van een lang gedeelte waarin God tot Jozua spreekt. Hij zegt:

Heb Ik het u niet geboden? Wees sterk en moedig, schrik niet en wees niet ontsteld, want de HEERE, uw God, is met u, overal waar u heen gaat.

JOZUA 1:9

Dat is precies dezelfde opdracht die Mozes hier in deze verzen aan Jozua gaf.

Het lijkt mij dat God die opdracht in Jozua 1:9 opnieuw geeft, wanneer God tegen Jozua zegt:

Heb ik je niet opgedragen dit te doen?

De eerdere gelegenheid waarbij God hem kennelijk had opgedragen om dit te doen, was waarschijnlijk toen Mozes het hier zei. Hier wordt dus niet alleen het moment opgetekend waarop God door Mozes tot hem sprak. Het gaat om een aanvullende openbaring die God aan Jozua gaf nadat Mozes gestorven was, waarbij Hij hem herinnerde aan de opdracht die hier gegeven werd: wees niet bang.

Vers 9, Deuteronomium 31:9:

2

De priesters bewaren en onderwijzen de wet

En Mozes schreef deze wet op en gaf ze aan de priesters, de zonen van Levi, die de ark van het verbond van de HEERE droegen, en aan alle oudsten van Israël.

DEUTERONOMIUM 31:9

Hij vertrouwde de wet toe aan de priesters. Zij waren degenen die haar zouden bewaren en zij zouden verantwoordelijk zijn voor het onderwijzen ervan. Dit zal later opnieuw worden gezegd in de zegen die Mozes over Levi uitspreekt: de Levieten

zouden degenen zijn die het volk de wet onderwijzen. Dit wordt ook op andere plaatsen in de Schrift bevestigd.

Het werd zelfs al bevestigd in Leviticus hoofdstuk 10, toen Nadab en Abihu zojuist door vuur verteerd waren. God sprak in Leviticus hoofdstuk 10 tot Mozes en Aäron en God zei tegen hen dat zij niet mochten drinken. In vers 9 staat:

Wijn en sterkedrank mag u niet drinken, u niet en uw zonen met u ook niet, als u de tent van ontmoeting binnenkomt, opdat u niet sterft — het is een eeuwige verordening, al uw generaties door —

LEVITICUS 10:9

In vers 10 staat:

zowel om onderscheid te kunnen maken tussen het heilige en het onheilige, tussen het onreine en het reine,

LEVITICUS 10:10

En Hij zegt in vers 11:

als om de Israëlieten in al de verordeningen te kunnen onderwijzen die de HEERE door de dienst van Mozes tot hen gesproken heeft.

LEVITICUS 10:11

De Levieten en de priesters waren dus degenen die onderwijs zouden geven, en daarom geeft Mozes de wet aan hen.

3

De zevenjaarlijkse voorlezing van de wet

De meeste mensen in Israël zouden zelf geen exemplaar hebben. Ze konden niet naar huis gaan en elke ochtend tijdens hun stille tijd de Bijbel lezen. Ze moesten hem gewoon van de priesters horen, op de momenten dat de priesters er onderwijs uit gaven. Veel later in de geschiedenis kwamen er synagogen, en konden de Joden elke sabbat naar de synagoge gaan om de wet te horen voorlezen. Maar aanvankelijk waren er geen synagogen. Er waren geen wekelijkse bijeenkomsten van dat soort.

Dus eens in de zeven jaar, in het gewone sabbatsjaar, het jaar van kwijschelding — we hebben natuurlijk onderwijs over dat jaar gehad — zouden ze elke zeven jaar de slaven vrijlaten en de schulden kwijschelden. Maar tijdens het Loofhuttenfeest van dat jaar, dus eens in de zeven jaar, moesten ze ook alle mensen laten staan om de wet te horen voorlezen. Of dat nu de hele Pentateuch betekende, de hele Thora, of alleen bijvoorbeeld het Boek van het Verbond of het boek Deuteronomium, dat natuurlijk veel van de kern van de wet van God bevat, deze mensen moesten ermee vertrouwd zijn en er elke zeven jaar opnieuw vertrouwd mee raken. Zo konden, zegt hij, de kinderen die hem niet gekend hadden, hem horen en leren de HEERE te vrezen.

Ik weet niet of dit daadwerkelijk in praktijk werd gebracht. We lezen dat het geboden werd, maar niet of ze het ook deden. Als het op de juiste manier gebeurde, zou ieder kind op zevenjarige leeftijd de wet één keer hebben gehoord, al kon het zijn dat het die al hoorde toen het één jaar oud was. De tweede keer zou hij hem horen wanneer hij acht jaar oud was. Tegen de tijd dat hij veertien was, zou hij hem zeker twee keer hebben gehoord. En tegen de tijd dat hij eenentwintig was en in feite een gezin begon of zoiets, zou hij hopelijk de hele wet minstens drie keer hebben gehoord.

Je zou kunnen denken dat ze hem best vaker konden horen dan dat, maar dit was het minimum. Natuurlijk was er niets wat de Levieten in de verschillende stammen ervan weerhield om in andere situaties onderwijs te geven uit de wet, zelfs van dag tot dag of van sabbat tot sabbat. Maar dit was één gelegenheid waarbij heel Israël hem gezamenlijk zou horen, om er zeker van te zijn dat ze minstens elke zeven jaar herinnerd werden aan alles wat erin stond.

Vers 14:

4

God voorzegt Israëls afval na Mozes' dood

De HEERE zei tegen Mozes: Zie, uw dagen zijn naderbij gekomen dat u zult sterven. Roep Jozua en ga staan in de tent van ontmoeting, dan zal Ik hem bevelen geven. Toen kwamen Mozes en Jozua en zij gingen staan in de tent van ontmoeting.

DEUTERONOMIUM 31:14

Als ik Mozes was geweest, zou ik gezegd hebben: 'God, ik vind het niet erg dat ik ga sterven, maar ik had liever niet gehoord wat er daarna gaat gebeuren.' Stel dat het met het geloof van mijn kinderen niet goed ging en ik op mijn sterfbed lag. Dan zou ik tenminste graag willen sterven met de gedachte dat het misschien goed met hen zou gaan wanneer ik er niet meer was. Ze zouden God dienen, het zou goed met hen gaan en ze zouden goede gezinnen en goede huwelijken hebben en dat soort dingen. Met zulke informatie zou het iets gemakkelijker zijn om te sterven.

Maar als je stervende bent en er wordt tegen je gezegd: 'Wanneer jij er niet meer bent, zullen al je kinderen misdadigers worden. Ze zullen allemaal moordenaars worden en in de gevangenis in de dodencel sterven. Ze zullen hun hele leven ruïneren en het leven van hun kinderen verwoesten,' dan is dat gewoon niet het nieuws dat je wilt horen. Het verbaast me dat God dit met Mozes deelde.

Maar ik moet aannemen dat God niet wreed was tegen Mozes. Mozes vroeg zich dit waarschijnlijk af. Mozes wilde waarschijnlijk weten hoe het zou gaan, zelfs als het nieuws slecht was. Toen hij dit hoorde, zou hij er echt teleurgesteld over zijn, maar waarschijnlijk wilde hij niet sterven zonder te weten hoe het zou gaan. Dus vertelt God het hem. Het is geen goed nieuws.

5

God verbergt Zijn aangezicht voor Israël

Dan zal Mijn toorn op die dag tegen hen ontbranden. Ik zal hen verlaten en Mijn aangezicht voor hen verbergen, zodat zij opgegeten zullen worden; en veel verschrikkelijke dingen en noden zullen het volk treffen, zodat het op die dag zal zeggen: Hebben deze verschrikkelijke dingen mij niet getroffen omdat mijn God niet in ons midden is?

DEUTERONOMIUM 31:17

Nu hebben de Joden in hun geschiedenis verschrikkelijke dingen doorstaan. Veel daarvan hebben ze vóór de tijd van Christus doorstaan, maar het ergste is hun overkomen sinds de tijd van Christus, sinds ze als volk Christus grotendeels hebben verworpen. Nu is er een overblijfsel in Israël dat Christus is gaan volgen en dat net als wij christen is, en wat ik zeg is niet op hen van toepassing. Maar er zijn Joodse mensen die Christus hebben verworpen, en helaas zijn hun grote, verschrikkelijke dingen overkomen.

Wanneer mensen aan de Holocaust denken, vooral wanneer atheïsten redenen proberen te bedenken om niet in God te geloven, of zelfs wanneer christenen hier gewoon gevoelig voor zijn en zich afvragen: „Waarom liet God dat toe? Waar was God ten tijde van de Holocaust?“, dan wordt het antwoord door God Zelf gegeven. Hij verborg Zijn aangezicht voor hen. Hij zorgde er niet voor dat het gebeurde. Ik denk dat het een vergissing zou zijn om te zeggen dat God de Holocaust teweegbracht. Ik denk dat Hij hen er eenvoudigweg niet tegen beschermde, omdat Hij zei dat als zij Hem verlaten, Hij hen niet zal helpen. Hij waarschuwde hen dat andere volken hen heel slecht zouden behandelen, maar Hij gaf niet aan dat dit noodzakelijkerwijs Zijn toedoen zou zijn. Het is veeleer zo dat Hij eenvoudigweg niet zou ingrijpen.

Als ze Hem trouw waren gebleven, houden de beloften van Mozes in dat God ten behoeve van hen zou hebben ingegrepen. Maar Hij liet hen eenvoudigweg aan zichzelf over, zonder Hemzelf, omdat ze zonder Hem wilden leven. Dat is wat er gebeurde. Nu

zouden mensen kunnen zeggen: „Maar het is niet zo dat de Joden zonder God probeerden te leven. Velen van hen waren vrome Joden.” Dat is een heel verdrietige zaak, en God weet in hoeverre ieder van hen verantwoordelijk is voor zijn onwetendheid over Jezus, enzovoort. Maar de waarheid is dat ze zich voor het grootste deel van Christus hadden afgekeerd. Ze wisten van Christus. Ze leefden in zogenoemde christelijke landen. Die waren niet erg christelijk, maar het waren landen waar de kerk beslist een getuigenis had, waarschijnlijk geen erg goed getuigenis. Maar net als ieder ander waren zij ervoor verantwoordelijk of ze zich wel of niet tot Christus keerden.

Wat hen anders maakte dan andere mensen, is dat krankzinnige en demonisch geïnspireerde mensen hen om de een of andere reden pijn wilden doen en hen wilden doden. Maar zij waren niet de enigen. Ook de zigeuners werden door de nazi's net zo vervolgd als de Joden. De zigeuners en de verstandelijk gehandicapten — Hitler heeft ook een heleboel van die mensen uitgeroeid. Het waren niet alleen de Joden, maar de Joden hebben wel meer geleden dan nodig zou zijn geweest als God aan hun kant had gestaan.

Wat hier wordt gezegd, is dat wanneer deze dingen gebeuren, zij aan het einde van vers 17 zullen zeggen:

Zijn al deze ellendige dingen ons niet overkomen omdat onze God niet bij ons is?

Dat is het. Het is omdat God niet onder hen was. Het is niet omdat God achter hen aan kwam. Het is niet zo dat God hen doelbewust aanviel. Hij was er eenvoudigweg niet voor hen. Zij waren er niet voor Hem, en Hij was er niet voor hen. Overgeleverd aan de plannen van goddeloze mensen, overkwamen hun deze dingen.

Vers 19:

6

Het lied als blijvende getuige tegen Israël

En nu, schrijf voor u dit lied op en leer het de Israëlieten; leg het hun in de mond, opdat dit lied voor Mij een getuige is tegen de Israëlieten.

DEUTERONOMIUM 31:19

zegt God. Dit is trouwens geen vrolijk lied. We zullen het lied in hoofdstuk 32 lezen, maar het is een lied dat Israël in wezen veroordeelt wegens hun opstandigheid. Ze moesten het leren, uit hun hoofd leren en zingen. Waarom? Omdat het hen aan dingen zou herinneren. Liederen zijn een vrij gemakkelijke manier om dingen uit het hoofd te leren. Veel Schriftgedeelten die ik uit mijn hoofd heb geleerd, heb ik alleen maar geleerd omdat we ze zingen, en ze zijn moeilijk te vergeten. Als je een lied eenmaal kent, is het moeilijk om de woorden of de melodie te vergeten. Vaak gaat zelfs de melodie door je hoofd wanneer je er niet aan denkt. Dan besef je welke melodie het is, en komen de woorden van het lied weer bij je boven, enzovoort.

Liederen zijn een goede manier om informatie die je wilt onthouden op te slaan, omdat die beter te onthouden is wanneer ze in dichtvorm staat en er een melodie aan verbonden is. Er is dan meer dan één ding dat je herinnering aan de informatie op gang brengt. Wanneer je je de melodie herinnert, roept dat ook de informatie weer op.

Wanneer iets in dichtvorm staat, zoals liederen en zoals het lied van Mozes in hoofdstuk 32, is het trouwens om één reden veel gemakkelijker uit het hoofd te leren dan gewoon proza: je merkt het altijd wanneer je een deel ervan vergeet. Als je gewoon een alinea uit de krant uit je hoofd leert, zou je een hele regel kunnen vergeten zonder te beseffen dat je die bent vergeten. Maar wanneer het een gedicht is, besef je: „Oeps, dat kwam niet goed uit. Daar ontbreekt iets. Wat heb ik weggelaten?” Zo worden poëzie en zang een hulpmiddel voor het geheugen.

Dit is wat Mozes hun zal nalaten. Dit is zijn beste poging. Hij zal er niet meer zijn. Wat kan hij nog meer doen om ervoor te zorgen dat ze zullen onthouden wat hij heeft gezegd? Als bijna zijn laatste daad schrijft hij een lied en leert hij hun het te zingen,

zodat ze het zullen onthouden.

In vers 20 staat:

Want Ik zal dit volk brengen in het land dat Ik zijn vaders onder ede beloofd heb, een land dat overvloedig van melk en honing, en het zal eten en verzadigd en vet worden. Dan zal het zich tot andere goden wenden en hen dienen, en zij zullen Mij verwerpen en Mijn verbond verbreken.

DEUTERONOMIUM 31:20

En het zal gebeuren, wanneer veel verschrikkelijke dingen en noden het volk getroffen hebben, dat dit lied dan voor zijn aangezicht als getuige zal antwoorden; want het zal niet vergeten worden of uit de mond van zijn nageslacht verdwijnen. Want Ik ken zijn overleggingen die het heden maakt, voordat Ik het breng in het land dat Ik hun onder ede beloofd heb.

DEUTERONOMIUM 31:21

Nogmaals, een lied is gemakkelijker te onthouden. Mozes, je woorden worden misschien vergeten, maar het lied zal niet worden vergeten. Wanneer hun deze dingen overkomen, zal de melodie weer bij hen bovenkomen en zullen ze zeggen:

Het lied dat we hebben geleerd, voorspelde dit allemaal. Het getuigt tegen ons.

7

De wet als getuige van Israëls schuld

Daarom schreef Mozes dat lied nog diezelfde dag op en leerde het de kinderen van Israël. Hij stelde Jozua, de zoon van Nun, aan en zei:

En Hij gebod Jozua, de zoon van Nun, en zei: Wees sterk en moedig, want ú zult de Israëlieten brengen in het land dat Ik hun onder ede beloofd heb; en Ík zal met u zijn.

DEUTERONOMIUM 31:23

Toen Mozes de woorden van deze wet helemaal in een boek had opgeschreven en daarmee klaar was, gaf Mozes de Levieten die de ark van het verbond van de HEERE droegen het volgende bevel:

Neem dit wetboek en leg het naast de ark van het verbond van de HEERE, uw God, zodat het daar is als getuige tegen u.

DEUTERONOMIUM 31:26

De wet zou dus een getuige tegen hen zijn. Hij zou worden bewaard, zodat Hij, als het volk hem overtrad en zei:

Jullie kunnen ons niets verwijten. We wisten niet beter, de wet tevoorschijn kon halen en kon zeggen:

Weet je dit nog? Jullie hebben deze wet al die tijd gehad.

De wet is een getuige tegen hen dat ze inderdaad verantwoordelijk zijn.

Want ikzelf ken uw ongehoorzaamheid en uw halsstarrigheid. Zie, terwijl ik heden nog bij u in leven ben, bent u al opstandig geweest tegen de HEERE; hoeveel te meer na mijn dood!

DEUTERONOMIUM 31:27

Dat is natuurlijk een goede vraag. Als Mozes daar met zijn staf stond en in staat was plagen over Egypte af te roepen, en ook plagen over Israël, en dat hen niet tegenhield toen hij daar toezicht op hen hield, wat zal er dan gebeuren wanneer hij er niet meer is om dat te doen? Wat zal hen in het gareel houden?

Dus zegt hij in vers 28:

Roep alle oudsten van uw stammen en uw beambten bij mij samen. Ik zal deze woorden ten aanhoren van hen spreken en de hemel en de aarde tot getuige tegen hen nemen. Want ik weet dat u na mijn dood zeker op verderfelijke wijze zult handelen, en van de weg die ik u geboden heb, zult afwijken. Dan zal dit kwaad u in later tijd overkomen, wanneer u doet wat slecht is in de ogen van de HEERE om Hem door het werk van uw handen tot toorn te verwekken.

DEUTERONOMIUM 31:28-29

Ik weet niet hoe verstandig het is om dat tegen het volk te zeggen, maar ik neem aan dat ik niet zo wijs ben als Mozes. Misschien was het wel het juiste om te doen. Ik weet zeker dat hij het gewoon zei—het klinkt bijna alsof hij alleen maar zijn hart luchtte:

Ik weet dat jullie dit allemaal gaan negeren.

Dan is de vraag: waarom doe je eigenlijk de moeite om het ons te vertellen? Welke hoop is er voor ons? Waarom zouden we het zelfs maar proberen als je weet dat we zullen falen?

8

Gods voorkennis en menselijke vrijheid

Ik zou zeggen dat dit beslist lijnrecht lijkt in te gaan tegen de openheidstheologie, het idee dat God niet van tevoren weet wat mensen zullen doen. Want Hij vertelt heel duidelijk wat ze zullen doen. Hij kondigt het aan. Nu moet het bijna wel gebeuren,

want als het niet gebeurt, lijkt het alsof Hij vals profeteert.

Toch zouden aanhangers van de openheidstheologie volgens mij kunnen zeggen dat God vertelt hoe Hij weet wat ze zullen doen. Hij zegt in vers 27:

Want ik weet hoe opstandig en halsstarrig jullie zijn.

In vers 21, in de tweede helft van dat vers, zegt Hij:

Want Ik ken zijn overleggingen die het heden maakt, voordat Ik het breng in het land dat Ik hun onder ede beloofd heb.

DEUTERONOMIUM 31:21

Met andere woorden, God zou kunnen zeggen:

Ik weet dat ze in opstand zullen komen, want ik zie nu al hoe ze zijn. Ze zijn halsstarrig. Ik zie waar ze toe geneigd zijn. Ik zie welke kant hun gedrag opgaat.

Iemand die in de openheidstheologie geloofde, zou kunnen zeggen dat God inderdaad wist dat ze het zouden doen, maar niet omdat Hij absolute kennis van de toekomst heeft. Dat kwam doordat Hij kon zien wat voor mensen ze waren. Hij kon zien dat zij precies het soort mensen waren dat zoiets zou doen. Hij kon hetzelfde vaststellen als Mozes: als ze dit doen terwijl Mozes hier is, zullen ze het zeker doen wanneer hij er niet meer is.

Maar toch lijkt het erop dat Hij hen, door hun te vertellen dat ze het zullen doen, er bijna toe veroordeelt. Nu zal het wel op die manier moeten gebeuren. Dat is een van de grote mysteries die met de voorkennis van God samenhangen: hoe kan Hij werkelijk weten welke dingen mensen in de toekomst zullen doen? Komt het doordat Hij vanuit de huidige gang van zaken vooruit kan rekenen, zoals een computer dat zou kunnen? Je voert alle gegevens in en trekt de lijn door naar de toekomst, en de computer vertelt je wat de getallen zullen zijn, of wat over duizend jaar de stand van de sterren zal zijn. Of heeft Hij een ander soort bovennatuurlijke toegang tot alle kennis van alle tijden?

Hoe dan ook, als God de toekomst inderdaad kent, roept dat vragen op over de vraag of de toekomst nog veranderd zou kunnen worden nadat die is voorspeld. Blijkbaar niet. Er zijn dus filosofische mysteries die niet aan ons worden uitgelegd en die samenhangen met de voorkennis van God en de manier waarop die in wisselwerking staat met de menselijke verantwoordelijkheid.

Vers 30:

9

Het lied van Mozes en Gods gerechtigheid

Toen sprak Mozes ten aanhoren van heel de gemeente van Israël de woorden van dit lied, totdat ze voltooid waren:

DEUTERONOMIUM 31:30

Hier is het lied in hoofdstuk 32. Het is een lang lied en het hoort bij een lang hoofdstuk, maar ik denk dat we het hier helemaal kunnen behandelen.

Hoor mij aan, hemel, dan zal ik spreken! Laat de aarde de woorden van mijn mond horen.

DEUTERONOMIUM 32:1

Dit is kenmerkend voor Hebreeuwse poëzie, zoals je die aantreft in de Psalmen, de Spreuken, de profeten en de liederen van het Oude Testament. Ze zijn vol herhaling. Je hebt daar die parallelle zinsdelen. Hij roept de hemel en de aarde op als getuigen, zoals hij eerder al had gezegd dat hij zou doen. Hij zei:

Roep alle oudsten van uw stammen en uw beambten bij mij samen. Ik zal deze woorden ten aanhoren van hen spreken en de hemel en de aarde tot getuige tegen hen nemen.

DEUTERONOMIUM 31:28

Nu roept hij ze op, maar elk afzonderlijk, in een parallellisme dat kenmerkend is voor Hebreeuwse poëzie.

Laat mijn leer neerdruppelen als de regen, laten mijn woorden stromen als de dauw, als een zachte regen op het groen, en als regendruppels op het gewas.

DEUTERONOMIUM 32:2

Zie je daar het parallellisme? Elke gedachte wordt met andere woorden herhaald.

Want ik zal de Naam van de HEERE uitroepen; geef grootheid aan onze God! Hij is de rots, Wiens werk volmaakt is, want al Zijn wegen zijn een en al recht. God is waarheid en geen onrecht; rechtvaardig en waarachtig is Hij.

DEUTERONOMIUM 32:3-4

Trouwens, dat is ook een lied. Ik weet niet of je dat lied kent. Ik had het graag aangeleerd, maar we hebben al te veel andere liederen aangeleerd. Het is een geweldig lied.

Hij is een God van waarheid en zonder onrecht, staat er in vers 4. Daarom is niets wat God doet onrechtvaardig. Er staat zelfs dat al Zijn wegen gerechtigheid zijn. Het is interessant: je zou verwachten dat er stond dat al Zijn wegen rechtvaardig zijn, in de zin dat al Zijn wegen rechtvaardig en eerlijk zijn. Maar er staat dat al Zijn wegen gerechtigheid zijn. Het is bijna alsof de definitie van gerechtigheid alles is wat God doet. Wat is gerechtigheid? Gerechtigheid is wat God doet. Al Zijn wegen, dat is de definitie van gerechtigheid. Al Zijn wegen zijn gerechtigheid. Alles wat Hij doet is rechtvaardig en oprecht.

10

Israël vervreemdt van zijn Vader

Zij hebben verderfelijk tegen Hem gehandeld; het zijn Zijn kinderen niet. Een schandvlek! Het is een slinkse en verdorven generatie. Doet u dit de HEERE aan, dwaas en onwijs volk? Is Hij niet uw Vader, Die u verworven heeft, Die u gemaakt heeft en u stand heeft doen houden?

DEUTERONOMIUM 32:5-6

Nu zegt hij dat God je Vader is, maar er staat dat zij Zijn kinderen niet zijn. Dat zij Zijn kinderen niet zijn, betekent natuurlijk in wezen dat zij verstoten zijn. Hij is hun Vader, maar net als de verloren zoon die zijn vader heeft verlaten, hebben zij een historische band met hun Vader, een biologische band, maar geen enkele andere band met hun Vader. Vanwege hun opstandigheid hebben zij geen relationele band met Hem.

Israël wordt door Jezus ook zo beschreven. Maar in het verhaal van de verloren zoon beschreef Hij specifiek dat deel van Israël dat tot God terugkeerde en zich bekeerde. De tollenaars en prostituees die tot Hem kwamen, waren in die gelijkenis de verloren zonen die terugkeerden. Maar hier wordt het hele volk als verloren gezien.

Denk aan de dagen van vroeger tijd; let op de jaren van generatie op generatie. Vraag het uw vader, hij zal het u vertellen, vraag het uw oudsten, zij zullen het u zeggen. Toen de Allerhoogste aan de volken het erfelijk bezit uitdeelde, toen Hij Adams kinderen van elkaar scheidde, heeft Hij het grondgebied van de volken vastgesteld overeenkomstig het aantal Israëlieten. Want het deel van de HEERE is Zijn volk, Jakob is het gebied dat Zijn eigendom is. Hij vond hem in een woestijngebied, in een woeste, huilende wildernis. Hij omringde hem, Hij onderwees hem, Hij beschermde hem als Zijn oogappel.

DEUTERONOMIUM 32:7-10

Dat wil zeggen: God vond Jakob.

11

Israël als Gods oogappel

De uitdrukking ‘Zijn oogappel’ komt meer dan eens in de Schrift voor, maar niet vaak. Zacharia gebruikt haar ook, waar God tegen Israël zegt:

Want zo zegt de HEERE van de legermachten: Nadat Hij heerlijkheid heeft beloofd, heeft Hij Mij gezonden tot die heidenvolken die u beroven, want wie u aanraakt, raakt Zijn oogappel aan.

ZACHARIA 2:8

Wij gebruiken de uitdrukking ‘oogappel’, die we ongetwijfeld aan de King James Version hebben ontleend. De King James Version, en de Bijbel in het algemeen, hebben de Engelse taal door de eeuwen heen van veel zinswendingen en uitdrukkingen voorzien. Een daarvan is deze uitdrukking: ‘Mijn oogappel’.

[Vertalersnoot: deze taalhistorische uitleg betreft de Engelse uitdrukking “apple of the eye”. De overeenkomstige Nederlandse bijbeluitdrukking is “oogappel”.]

Omdat er dingen staan als:

Hij beschermde hen zoals Hij Zijn oogappel beschermt, zijn mensen geneigd geweest te denken dat ‘oogappel’ eenvoudigweg iets betekent waar je erg op gesteld bent. ‘Zij is mijn oogappel’ betekent dat zij mijn geliefde is. In het moderne taalgebruik wordt ‘oogappel’ vaak op die manier gebruikt, maar dat betekent het niet.

De uitdrukking ‘oogappel’ is een hebraïsme voor de pupil van het oog. In hun taal wordt de pupil ‘the apple of the eye’ genoemd. Wanneer er bijvoorbeeld in Zacharia staat:

Wie aan jullie komt, komt aan Gods oogappel, wil dat zeggen dat als iemand Gods volk verdrukt, het is alsof hij God in het oog prikt. Het doet Hem pijn en Hij zal waarschijnlijk reageren. Als je iemand in zijn oog prikt, is de kans groot dat hij daar ongunstig op reageert.

Israël aanraken — dat wil zeggen: Israël verdrukken toen het Gods volk was — is alsof je God in het oog prikt. Dat is wat het betekent wanneer er staat:

Hier staat dat Hij hen bewaarde als Zijn oogappel. Het betekent dat Hij hen beschermde zoals iemand zijn ogen beschermt tegen stof in een zandstorm of tegen welk rondvliegend voorwerp dan ook. Iedereen beschermt zijn ogen, zelfs zonder erbij na te denken. Als er iets bij je oog in de buurt komt, reageer je onwillekeurig. Je denkt niet: „Ik kan maar beter mijn oog sluiten.” Je oog gaat gewoon dicht. Het is een reflex waardoor je je oog beschermt wanneer het gevaar loopt. Zo beschermde God Israël, reflexmatig. Wanneer ze in gevaar waren, beschermde Hij hen, zoals een mens zijn ogen tegen verwondingen beschermt.

12

God draagt Israël als een moederarend

Zoals een arend zijn nest opwekt, boven zijn jongen zweeft, zijn vleugels uitspreidt, ze pakt en ze draagt op zijn vlerken, zo heeft alleen de HEERE hem geleid, er was geen vreemde god bij hem.

DEUTERONOMIUM 32:11-12

Dat wil zeggen: Israël kwam veilig door de woestijn heen. Hoe hebben ze dat klaargespeeld? Er waren geen vreemde goden bij hen. Ze hadden geen afgodsbeelden bij zich die hen beschermden. Het spreekt vanzelf dat Jahweh daarvoor alle eer krijgt. Er waren in die tijd geen vreemde goden die ze aanbaden. Daarom moet alles wat tot stand werd gebracht, worden toegeschreven aan de ene God Die bij hen was, Jahweh. Ze mochten geen andere goden eer bewijzen.

Vervolgens vergelijkt Hij het met een moederarend die haar nest omwoelt. Dit verwijst ongetwijfeld naar het feit dat God het leven in Egypte onaangenaam maakte. Toen Jakob en zijn gezin voor het eerst naar Egypte gingen, hadden ze het daar goed. Jozef was de grootvizier. Ze werden van alles voorzien. Voor hun kudden kregen ze het beste deel van het land Gosen. Ze hadden het heel goed in Egypte, zoals jonge arendjes het behaaglijk hebben in een nest, omdat de moederarend het heeft bekleed met haar dons en haar veren, als een verenbed voor de jonge arendjes. Ze hebben zelfs geen enkele reden om weg te gaan.

Er komt een tijd dat de jonge arenden volwassen moeten worden, moeten vliegen en het nest moeten verlaten. Maar wie wil dat nu? Het is net een verenbed. Om de jongen ertoe te brengen het nest te verlaten, moet de moederarend daarom de bodem van het nest openbreken. Daardoor komen de takjes overeind te staan, met de punten omhoog, en hebben de jonge arenden geen comfortabele plek meer om te zitten. Plotseling is het nest voor hen een onaangename plek geworden. Zo krijgen ze een reden om erover na te denken ergens anders heen te gaan.

Dat is wat God met Israël deed. Hij woelde het nest in Egypte om. Hij maakte het daar onaangenaam voor hen. Hij bracht slavernij over hen en onderdrukking door de farao's. Daardoor werd Israël bereid Egypte te verlaten, waar het vroeger een luxueuze en bevoorrechte positie had gehad. Nu wilden ze er echt weg, en dat was God Die het nest omwoelde.

Vervolgens draagt een moederarend haar jonge arendjes op haar vleugels. Ik heb dit nooit zelf gezien, maar ik heb gehoord dat jonge arendjes, wanneer ze het nest verlaten, nog niet echt sterke vliegers zijn. Ze fladderen een beetje rond, maar de moederarend blijft vlakbij. Als ze als een baksteen naar beneden beginnen te vallen, duikt zij onder hen, schuift haar vleugel onder hen, tilt hen weer omhoog en draagt hen op haar vleugels. Daar wordt hier kennelijk naar verwezen.

In deze vergelijking met een moederarend zien we dat Gods hart soms wordt vergeleken met het hart van een moeder, en niet alleen met het hart van een Vader. God wordt altijd geopenbaard als de Vader. En ik denk dat het een enorme vergissing is wanneer mensen voor God genderneutrale taal proberen te gebruiken, want de Bijbel kiest daar niet voor. God wordt voortdurend onze Vader genoemd, en er is een verschil tussen een vader en een moeder. Onze verhouding tot God moet zijn als die van kinderen tot een vader.

Maar het ontbreekt God evenmin aan die moederlijke gevoelens, zoals bij een moederarend of zoals Jezus het uitdrukte:

Jeruzalem, Jeruzalem, u die de profeten doodt en stenigt wie naar u toe gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderen bijeen willen brengen, op de wijze waarop een hen haar kuikens bijeenbrengt onder haar vleugels; maar u hebt niet gewild!

MATTHEÛS 23:37

Er zijn positieve eigenschappen van moeders en van vaders die we moeten onderkennen en waarderen, en die in God aanwezig zijn. Hoewel Hij meestal als een Vader wordt beschreven, geldt alles wat goed is aan moeders ook voor Hem.

13

Voorspoed leidt Israël tot zelfgenoegzaamheid

Hij liet hem rijden op de hoogten van de aarde, en hij at de opbrengsten van het veld. Hij liet hem honing zuigen uit de rots, en olie uit hard gesteente; boter van runderen, en melk van kleinvee, samen met het vet van lammeren, van rammen die in Basan weiden, en van bokken, samen met het allerbeste van de tarwe, en druivenbloed, goede wijn, hebt u gedronken.

DEUTERONOMIUM 32:13-14

Hier beschrijft hij niet hun leven in de woestijn. Hij beschrijft de overvloed waarin ze in het land terecht zouden komen. Het lied moest worden onthouden nadat dat alles voorbij was. Bedenk dat het doel van dit lied is dat ze het zich herinneren zodra ze al deze zegeningen hebben prijsgegeven, zodra ze tegen God in opstand zijn gekomen, Hij hen uit het land heeft verdreven en deze vervloekingen zijn gekomen. Dit lied moet hen eraan herinneren wat God eerder voor hen heeft gedaan.

Hoewel Mozes en de kinderen van Israël die dingen nog niet hadden meegemaakt toen dit werd geschreven, was dat dus wat ze zouden gaan meemaken. En op een later tijdstip, wanneer ze in opstand zouden komen, zouden ze dat prijsgeven. Daarom spreekt hij over de tarwe, het vee, de graslanden en de wijn waarvan ze genieten. Natuurlijk was daar niets van te vinden in de woestijn. Dat was wat ze tegemoet gingen. Maar in vers 15 staat:

Maar toen Jesjurun vet werd, trapte hij achteruit — u bent vet, u bent dik, u bent vetgemest — toen verliet hij God, Die hem gemaakt heeft, hij versmaadde de Rots van zijn heil.

DEUTERONOMIUM 32:15

Ik weet niet waarom Jesjurun als naam wordt gebruikt. Het woord betekent letterlijk ‘mijn kleine rechtvaardige’, en misschien wordt het enigszins sarcastisch gebruikt, maar het is een poëtische naam voor Israël. Het wordt drie keer gebruikt in Deuteronomium. Het wordt hier gebruikt, en dan staat er in hoofdstuk 33, vers 5 dat God koning was in Jesjurun. In hoofdstuk 33, vers 26, staat:

Niemand is er als God, Jesjurun! Hij rijdt op de hemel om u te helpen, en in Zijn majesteit op de wolken.

DEUTERONOMIUM 33:26

Dat zijn de enige plaatsen in de Bijbel waar die uitdrukking wordt gebruikt. Hoe men ertoe kwam die naam te kiezen, waarom hij hier en nergens anders wordt gebruikt en waarom hij überhaupt wordt gebruikt, wordt niet uitgelegd. Maar hij betekent ‘mijn kleine rechtvaardige’, en in dit lied is het een poëtische naam voor Israël.

In de eerste hoofdstukken van Deuteronomium werd herhaaldelijk gewaarschuwd: wanneer je eenmaal het land bent binnengegaan, wanneer je niet langer dit manna eet maar gewassen eet, en je comfortabele huizen hebt en dik en zelfgenoegzaam bent, vergeet God dan niet. Dit lied veronderstelt een toekomstige tijd waarin ze God juist om die reden vergeten zullen zijn. Ze werden dik. Ze werden zelfgenoegzaam. Ze vergaten dat ze God nodig hadden, en ze verlieten God en hadden minachting voor de Rots van hun behoud.

In vers 16 staat:

14

Afgoderij wekt Gods jaloezie

Zij hebben Hem tot na-ijver gebracht met vreemde goden, met gruwelijke daden hebben zij Hem tot toorn verwekt. Zij hebben geofferd aan de demonen, niet aan God; aan goden die zij niet kenden, aan nieuwe goden, die kortgeleden gekomen zijn, voor wie uw vaders niet gehuiverd hebben. De Rots Die u verwekt heeft, hebt u veronachtzaamd, en u hebt de God Die u gebaard heeft, vergeten. Toen de HEERE dat zag, verwierp Hij hen, uit toorn tegen Zijn zonen en Zijn dochters. Hij zei: Ik zal Mijn aangezicht voor hen verbergen; Ik zal zien wat hun einde is, want zij zijn een totaal verdorven generatie, kinderen in wie geen enkele trouw is.

DEUTERONOMIUM 32:16-20

Geloof kan hier trouw betekenen. Het zijn ontrouwe kinderen.

Zij hebben Mij tot na-ijver gebracht met wat geen God is; zij hebben Mij tot toorn verwekt door hun nietige afgoden. Ik zal hen daarom jaloers maken door wat geen volk is, door een dwaas volk zal Ik hen tot toorn verwekken.

DEUTERONOMIUM 32:21

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Romeinen 10:19, maar de bewoording is Deuteronomium 32:21.

Deze jaloezie die God tegenover mensen heeft, staat altijd in de context van Zijn rol als hun echtgenoot, om het zo te zeggen. Zoals een echtgenoot jaloers is wanneer zijn vrouw een ander toebehoort, zo is God jaloers wanneer Israël andere goden achterna gaat. Hij zegt dat ze Hem jaloers maakten door andere goden achterna te

gaan, net zoals een echtgenoot jaloers zou zijn als zijn vrouw met andere mannen naar bed ging. Dat is de parallel die in het Oude Testament altijd wordt getrokken. Wanneer Israël andere goden aanbidt in plaats van de ware God, geeft zij hun wat zij aan God verschuldigd is. Zo geeft een vrouw die seks heeft met een andere man, die man wat zij alleen aan haar echtgenoot verschuldigd is.

Maar het interessante hier is dat God zegt:

Omdat jullie Mij jaloers maken door achter andere goden aan te lopen, zal Ik jullie jaloers maken. Ik zal een ander volk zoeken.

God zegt hier in wezen dat het huwelijk voorbij zal zijn.

God zal niet uitgaan en een affaire beginnen, alleen maar om Zijn vrouw jaloers te maken. Hij zal haar verlaten en een nieuwe vrouw nemen. Dat wordt hier geïmpliceerd. Hij zal hen jaloers maken door wat geen volk is, dat wil zeggen door heidenen die op dit moment geen bestaande natie en geen volk van God zijn.

15

God kiest de heidenen in plaats van Israël

Deze verzen over jaloezie worden door Paulus aangehaald in Romeinen, hoofdstuk 10. In vers 18 zegt Paulus:

Maar ik zeg: Hebben zij het dan echt niet gehoord? Zeker wel:
Hun geluid is over heel de aarde uitgegaan, en hun woorden tot
de einden van de wereld.

ROMEINEN 10:18

Nu haalt hij de openingsverzen van Psalm 19 aan:

Hun richtlijn gaat uit over heel de aarde, hun boodschap tot aan het einde van de wereld. Hij heeft daar een tent opgezet voor de zon.

PSALMEN 19:5

Maar ik zeg: Heeft Israël het dan niet begrepen? Ten eerste is het Mozes die zegt: Ik zal u jaloers maken door wat geen volk is; door een onverstandig volk zal Ik u tot toorn verwekken.

ROMEINEN 10:19

En Jesaja durft het aan te zeggen: Ik ben gevonden door hen die Mij niet zochten, Ik heb Mij geopenbaard aan hen die naar Mij niet vroegen.

ROMEINEN 10:20

Wat Paulus zegt, is dat het feit dat God heidenen behoudt en het ongeloovige Israël voorbijgaat, iets is wat Mozes en Jesaja hebben voorspeld. Jesaja voorspelde dat degenen die God voorheen nooit hadden gezocht — de heidenen, die voorheen andere goden hadden aanbeden — in het nieuwe verbond, doordat de Messias hen bereikt, degenen zouden worden die Hem zoeken. Dit staat in contrast met Israël, dat in de loop van zijn geschiedenis juist degene was geweest die Yahweh zocht. Zij zullen Hem niet vinden, omdat ze opgehouden zijn Hem te zoeken. Maar de volken die Hem vroeger niet zochten, zullen Hem zoeken en door Hem gevonden worden.

Evenzo haalt hij in Romeinen 10:19 dit vers uit Deuteronomium aan, waar God zegt:

Ik zal jullie, Israël, jaloers maken door die heidenen die geen volk zijn. Ik zal jullie boos maken door een dwaas volk.

De heidenen werden als dwaas beschouwd omdat ze de wet en de wijsheid van God niet hadden. De Joden keken op de heidenen neer als dwaas en onontwikkeld, een minderwaardig slag mensen zonder de wet. Toch zijn juist zij degenen die God in

plaats van Israël zal kiezen. In Deuteronomium 32:21 staat dus een voorspelling dat de heidenen Israël zullen vervangen. Niet de heidenen als geheel, maar veeleer de gemeente, die voor het overgrote deel uit heidenen zal bestaan, naast sommige Joden.

16

Gods vurige oordeel reikt tot in het graf

Vers 22:

Want een vuur is aangestoken in Mijn toorn, het zal branden tot onder in de hel, het zal het land met zijn opbrengst verteren en de fundamenteën van de bergen in vlam zetten.

DEUTERONOMIUM 32:22

of tot het laagste deel van Sheol.

[Vertalersnoot: de Engelse bijbeltekst die Gregg gebruikt, heeft hier “Sheol”; de aangehaalde HSV vertaalt dit woord met “hel”.]

Dit is een van de weinige plaatsen waar we zien dat de Bijbel daadwerkelijk spreekt over vuur dat met Sheol in verband staat. Sheol is hetzelfde als wat later in het Nieuwe Testament Hades wordt genoemd. Het is niet de plaats van het uiteindelijke oordeel over de verlorenen. Dat is de poel van vuur, en dat is niet hetzelfde. De poel van vuur is waar mensen in worden geworpen. Zelfs Hades zelf wordt na het laatste oordeel in de poel van vuur geworpen, volgens Openbaring 20. Maar Hades is de plaats waar de doden nu zijn.

Over het algemeen vertelt de Bijbel ons in het Oude Testament niet erg veel over hoe Hades, of Sheol, is. Hier wordt naar vuur verwezen. Het is waarschijnlijk beeldspraak. Er wordt gezegd dat Gods toorn als een vuur is dat tot het laagste deel van Sheol brandt. Ik denk dat het misschien betekent dat het vuur van Gods toorn het opstandige Israël zal achtervolgen, zelfs tot in het graf en voorbij het graf. Zelfs wanneer ze Sheol ingaan, zullen ze er niet aan ontkomen. Zijn toorn zal hen zelfs daar achtervolgen.

Of Hij hier letterlijk zegt dat er vuren in Hades zijn, kan misschien niet met zekerheid worden gezegd. Jezus sprak echter over Hades als een plaats waar de rijke man in vlammen werd gekweld. Ook dat kan beeldspraak zijn. Maar het is interessant dat hier en in Lukas 16 over deze plaats waar de doden naartoe gaan, wordt gesproken als een plaats waar het vuur van Gods toorn hen blijft achtervolgen.

Ik zal verschrikkelijke dingen over hen ophopen; al Mijn pijlen schiet Ik op hen af.

DEUTERONOMIUM 32:23

wat betekent: „Ik zal mijn hele voorraad wapens opgebruiken in de strijd tegen hen.”

Uitgeteerd door honger, verteerd door pest en bitter verderf zullen zij zijn; tanden van wilde dieren zal Ik op hen afsturen, met vurig vergif van slangen die in het stof kruipen. Buiten berooft het zwaard, en binnenskamers de verschrikking, zowel de jongen als het meisje, de zuigeling samen met de grijsaard. Ik zei: Ik zal hen naar alle kanten verspreiden, Ik zal de gedachtenis aan hen onder de stervelingen doen ophouden, ware het niet dat Ik beducht was voor de toorn van de vijand. Hun tegenstanders zouden het verdraaien en zeggen: Ónze hand is verheven, het is niet de HEERE Die dit alles gedaan heeft.

DEUTERONOMIUM 32:24-27

Dat wil zeggen: „Ik zou hen door de hand van hun vijanden volledig hebben uitgeroeid, maar Ik wil niet dat hun vijanden te veel met de eer gaan strijken. Ik wil niet dat de vijanden denken dat zij het allemaal hebben gedaan. Daarom ga Ik de omvang van dit oordeel beperken. Ik wil niet dat de vijanden zichzelf de eer geven en niet weten dat Ik Degene ben Die hier aan het werk is.”

God kan dus een oordeel brengen, maar Hij kan het oordeel ook beperken. De vijanden willen misschien een onbeperkt oordeel voltrekken, maar God zal niet toelaten dat zij werkelijk alle Joden tot de laatste toe uitroeien. Dat is ongetwijfeld ook de reden

waarom Hitler faalde.

17

Israëls nederlaag toont dat God hen verliet

Want zij zijn een volk dat door raadgevingen verloren gaat, er is geen inzicht bij hen.

DEUTERONOMIUM 32:28

[Vertalersnoot: Greggs Engelse bijbeltekst noemt hen hier “a nation void of counsel”, letterlijk een volk zonder raad. Op die formulering berust de volgende woordspeling.]

God gaf hun door Mozes volop raad, maar toch ontbreekt het hun aan inzicht, omdat ze Zijn raad niet aannemen.

Waren zij maar wijs, dan zouden zij dit opmerken. Zij zouden op hun einde letten. Hoe zou één man er duizend kunnen achtervolgen, en twee mannen er tienduizend laten vluchten, tenzij hun Rots hen verkocht en de HEERE hen uitleverde?

DEUTERONOMIUM 32:29-30

Dit idee dat één persoon er duizend achtervolgt en twee er tienduizend op de vlucht jagen, is een interessante gedachte waar predikers soms over hebben gesproken. Want als één persoon er duizend achtervolgt, zou je verwachten dat twee personen er tweeduizend achtervolgen. Maar in plaats daarvan achtervolgen twee personen er tienduizend. Soms wordt dit gebruikt als een voorbeeld van hoe eenheid en gezamenlijke inspanning meer tot stand kunnen brengen dan de som van de afzonderlijke delen. In plaats van dat twee personen tweemaal zoveel tot stand brengen als één persoon, brengen twee personen tienmaal zoveel tot stand als één persoon. Het is een geweldige gedachte. Het is een geweldig motiverend concept. Ik weet niet in hoeverre dat hier wordt bedoeld, maar hier gaat het niet over goede mensen die dit tot stand brengen. Het gaat over de mensen die Israël achtervolgen.

Israël zal op zo'n manier op de vlucht worden gejaagd en zozeer aan zijn vijanden zijn overgeleverd, dat één vijandelijke soldaat duizend Joden kan overmeesteren en op de vlucht kan jagen wanneer God Israël heeft verlaten, en twee soldaten kunnen er tienduizend achtervolgen. Hij zegt: „Hoe zou dat kunnen? Hoe zou zoiets kunnen gebeuren?” Zelfs onder natuurlijke omstandigheden zou je niet verwachten dat één man duizend mannen op de vlucht kan jagen. Toch slaagde Simson erin om helemaal alleen duizend mannen met een ezelskaak te doden toen God met hem was. Maar de vijand kan hetzelfde met Israël doen wanneer God niet met hen is.

Dat zou je niet verwachten. Het wijst erop dat Israël uiterst zwak is. Maar hij zegt dat je niet zou kunnen verwachten dat dit gebeurt, tenzij God hen had verlaten. Wanneer hun vijanden hen dus op deze manier op de vlucht jagen, kun je daaruit concluderen dat God niet aan hun kant staat en dat Hij hen aan hun vijanden heeft overgeleverd.

Vers 31:

Want hun rots is niet zoals onze Rots, zelfs onze vijanden kunnen hierover oordelen.

DEUTERONOMIUM 32:31

Dat wil zeggen: zelfs onze vijanden weten dat onze God anders is dan hun god. Onze God is machtiger. Dat wisten ze beslist. De inwoners van Jericho wisten dat. Wanneer Jozua verspieders stuurt, komen we erachter dat de inwoners van Jericho beven, omdat ze weten wat Jahweh met Egypte heeft gedaan. Ze weten dat de goden van Egypte niet tegen Jahweh opgewassen waren, en ze vrezen dat hun goden ook niet tegen Jahweh opgewassen zijn. Zelfs onze vijanden zelf getuigen hiervan. Zij erkennen zelf, naar hun eigen inschatting en oordeel, dat hun goden niet zijn zoals onze God. Want onze God is de echte, Degene Die werkelijk dingen doet.

Want hun wijnstok is uit de wijnstok van Sodom en uit de velden van Gomorra; hun druiven zijn giftige druiven, bittere trossen hebben zij. Hun wijn is slangenvergif, en een venijnig gif van adders.

DEUTERONOMIUM 32:32-33

Dit verwijst naar Israël wanneer het verdorven is. Het is als Sodom; het is als Gomorra. Die vergelijking hebben we al gezien.

Vers 34:

18

Gods wraak en het oordeel over afvalligen

Is dat niet bij Mij opgeborgen, verzegeld in Mijn schatkamers? Aan Mij komt de wraak en de vergelding toe, op het tijdstip dat hun voet wankelt. Voorzeker, de dag van hun ondergang is dichtbij, en spoedig komen de dingen die hen te wachten staan. Want de HEERE zal Zijn volk recht verschaffen, Hij zal berouw hebben over Zijn dienaren. Want Hij zal zien dat hun kracht is vergaan, en dat het met de gebondene en de vrije gedaan is. Dan zal Hij zeggen: Waar zijn nu hun goden, de rots tot wie zij de toevlucht namen, van wie zij het vet van de offers aten, van wie zij de wijn van de plengoffers dronken? Laten zij opstaan en u helpen, laat daar een schuilplaats voor u zijn.

DEUTERONOMIUM 32:34-38

Zijn uitspraak in vers 35, en vervolgens in vers 36, gaat natuurlijk over God Die wraak neemt op Israël vanwege hun opstand tegen Hem. De uitspraak in vers 36 betekent volgens Gregg dat God weliswaar de goddelozen zal oordelen, maar het trouwe overblijfsel zal herkennen. Hij zal niet zonder onderscheid oordelen. Hij zal onderscheid maken tussen degenen die Zijn ware dienaren zijn en degenen die dat niet zijn. Hij zal medelijden hebben met degenen die dat wel zijn, maar de rest zal geoordeeld worden.

[Vertalersnoot: Greggs uitleg berust op de Engelse formulering “the Lord will judge His people”. De HSV vertaalt hier dat de HEERE Zijn volk “recht zal verschaffen”, wat ook als verdediging of vindicatie kan worden gelezen.]

Dit staat in de context van het oordeel over Israël wanneer het in opstand is. Paulus haalt beide uitspraken aan, en de schrijver van Hebreeën doet dat ook, in Hebreeën hoofdstuk 10. Eigenlijk haalt Paulus alleen de eerste daarvan aan, in Romeinen 12:19. Vervolgens worden in Hebreeën hoofdstuk 10 beide Schriftgedeelten aangehaald.

In Hebreeën hoofdstuk 10 staat dit in de context van het komende oordeel over Israël. Het gaat hier om Joden die christen waren geweest, maar die zich hadden afgekeerd en teruggingen naar het jodendom. Door het hele boek Hebreeën heen waarschuwt de schrijver hen dat het jodendom en zijn instellingen, zijn stad Jeruzalem en zijn tempel vernietigd zullen worden. Hij zegt in vers 28:

Als iemand de wet van Mozes tenietgedaan heeft, moet hij sterven zonder barmhartigheid, op het woord van twee of drie getuigen. Hoeveel te zwaarder straf, denkt u, zal hij waard geacht worden die de Zoon van God vertrapt heeft en het bloed van het verbond, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht heeft en de Geest van de genade gesmaad heeft?

HEBREEËN 10:28-29

Dit zou het geval zijn bij iemand die Christus heeft gekend en zich van Christus heeft afgekeerd. Dit alles staat hier in de context van het Joodse volk dat teruggaat naar het jodendom.

Er staat:

Wij kennen immers Hem Die gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere. En verder: De Heere zal Zijn volk oordelen. Vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God.

HEBREEËN 10:30-31

Hij zegt dus dat als je teruggaat naar het jodendom, God heeft gezegd dat Hij het afvallige jodendom zal oordelen. Toen Hebreeën werd geschreven, stond de verwoesting van Jeruzalem blijkbaar voor de deur. De schrijver van Hebreeën verwijst namelijk meerdere keren naar de naderende verwoesting van de stad Jeruzalem en de naderende verdwijning van het systeem van het oude verbond.

19

Gods wraak en christelijke zachtmoedigheid

In Romeinen hoofdstuk 12 gebruikt Paulus

Wreek uzelf niet, geliefden, maar laat ruimte voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere.

ROMEINEN 12:19

ook om een ander punt te maken, een punt over christelijk gedrag en de houding van christenen tegenover mensen die hun kwaad doen. In Romeinen 12:19 zei Paulus:

Geliefden, neem geen wraak, maar laat ruimte voor Gods toorn. Want er staat geschreven: De wraak is aan Mij, Ik zal vergelden, zegt de Heer.

Dat wil zeggen: neem geen wraak op mensen die je kwaad doen. Laat dat aan God over. Geef God de ruimte om te handelen. Hij heeft gezegd dat Hij wraak zal nemen. Laat het aan Hem over om dat te doen.

Wat moet je dan doen wanneer mensen je slecht behandelen? Paulus zegt vervolgens:

Als dan uw vijand honger heeft, geef hem te eten, als hij dorst heeft, geef hem te drinken, want door dat te doen, zult u vurige kolen op zijn hoofd hopen.

ROMEINEN 12:20

Dat is wat je moet doen. Door dat te doen, zul je vurige kolen op zijn hoofd stapelen. Romeinen 12:20 is een citaat uit Spreuken hoofdstuk 25, vers 21 en 22. Het zegt in wezen dat als je vijand je slecht behandelt, jij hem toch goed behandelt. Als hij honger heeft, geef hem dan te eten. Als hij dorst heeft, geef hem dan te drinken.

Natuurlijk draag je er, door goed voor hem te zijn, toe bij dat het oordeel over hem komt. Je laat het rechtzetten van het onrecht dat hij je heeft aangedaan in Gods handen. Je stapelt als het ware vurige kolen op zijn hoofd, die God te Zijner tijd in de vorm van oordelen over hem zal laten komen. Maar je doet dat niet zelf. Als je de persoon die jou onrecht aandoet met gelijke munt betaalt, geef je God geen ruimte om wraak te nemen. Dan heb je Hem de wind al volledig uit de zeilen genomen. Die persoon heeft dan al door jouw hand geleden, zodat er voor God niets meer te doen overblijft. Maar als je goeddoet aan je vijanden, blijft de vergelding in Gods handen. God heeft beloofd dat Hij het zal vergelden. Door goed te doen aan je vijanden stapel je dus een toekomstig oordeel van God over hen op, maar het is niet de bedoeling dat jij dat oordeel zelf over hen brengt.

Paulus neemt deze uitspraak van God in het lied van Mozes in Deuteronomium 32 en gebruikt die als grondslag voor de christelijke ethiek van niet-vergelden. Dat is niet het punt dat God in Deuteronomium 32:35 maakt, maar het is geen ongepaste toepassing, en Paulus ziet dat.

20

Wie de wereld kiest wordt Gods vijand

Vers 39:

Zie nu in dat Ik, Ik Die ben, er is geen God naast Mij. Ik dood en Ik maak levend, Ik verwond en Ik genees en er is niemand die uit Mijn hand redt!

DEUTERONOMIUM 32:39

Want Ik hef Mijn hand op naar de hemel en zeg: Zo waar als Ik eeuwig leef, als Ik Mijn glinsterend zwaard scherp en Mijn hand het oordeel vastgrijpt, zal Ik wraak oefenen op Mijn tegenstanders en het hun die Mij haten vergelden. Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed en Mijn zwaard zal vlees verslinden.

DEUTERONOMIUM 32:40-42

In dit geval is de vijand natuurlijk het afvallige Israël. Daar heeft Hij het hier over. Wanneer Israël Gods vijand wordt, zullen ze ontdekken dat Hij hen op dezelfde manier kan behandelen als Zijn andere vijanden. Ze hebben gezien hoe Hij Zijn andere vijanden heeft behandeld: de Egyptenaren en de Amorieten en uiteindelijk de Kanaänieten. Maar ze zullen ontdekken dat ze, als ze zichzelf tot Zijn vijanden maken, hetzelfde over zich afroepen.

Ik moet bij deze passage denken aan Jakobus 4, geloof ik, omdat hij in vers 4, Jakobus 4:4, zegt:

Overspelige mannen en vrouwen, weet u dan niet dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is? Wie dan nu een vriend van de wereld wil zijn, wordt als vijand van God aangemerkt.

JAKOBUS 4:4

En in deze context heeft hij het over geestelijk overspel. In vers 2 heeft hij het over mensen die hebzuchtig zijn en dergelijke, en dat leidt tot oorlog omdat je dingen van andere mensen wilt afnemen.

Dat wil zeggen: je maakt jezelf tot Gods vijand als je een vriend van de wereld bent.

Je kunt jezelf dus tot een vijand van God maken. Het enige wat je daarvoor hoeft te doen, is een vriend van de wereld zijn. De wereld is tegen God. De wegen, waarden en bezigheden van de wereld zijn in strijd met God. Als je je daarmee inlaat, heb je jezelf tot een vijand van God gemaakt. Dat is precies waarvoor Israël werd gewaarschuwd. Je

kunt jezelf tot een vijand van God maken, maar je zult ontdekken dat Gods zwaard het vlees van Zijn vijanden zal verslinden. Zijn pijlen zullen dronken zijn van hun bloed, en jij wilt niet een van hen zijn.

21

De heidenen delen in Gods volk

Het lied in Deuteronomium 32 eindigt in vers 43 hiermee:

Juich, heidenen, met Zijn volk! Want Hij zal het bloed van Zijn dienaren wreken. Hij zal de wraak laten terugkomen op Zijn tegenstanders, en Zijn land en Zijn volk verzoenen!

DEUTERONOMIUM 32:43

Dit is hier interessant, want in de context waarin God het bloed van Zijn dienaren wreekt, is dit voor de heidenen een reden om zich te verheugen. Waarom zouden de heidenen zich verheugen omdat God Zijn dienaren wreekt, tenzij de heidenen Zijn dienaren zijn? De mensen die zich erover verheugen dat ze gewroken worden, zijn degenen voor wie wraak wordt genomen. Zij zijn Zijn dienaren. Dit vers voorspelt dat de heidenen, samen met het overblijfsel van Israël, Gods dienaren zullen zijn en dat God hen zal wreken door hun vijanden te vernietigen—in dit geval de afvallige Joden.

In de tijd van Paulus waren er veel heidenen die christen waren geworden, en zij werden vervolgd door het afvallige Israël, net zoals Paulus zelf door het afvallige Israël werd vervolgd. In Romeinen wijst Paulus erop dat er veel dingen in het Oude Testament stonden die juist deze situatie voorspelden. Hij noemt heel wat verzen uit het Oude Testament, uit de Psalmen en dergelijke, en dit vers is er een dat hij citeert. Hij citeert het in Romeinen 15:10. Het maakt deel uit van een reeks verzen uit het Oude

Testament die allemaal hetzelfde punt maken, namelijk dat God heeft voorspeld dat de heidenen zullen worden opgenomen onder degenen die Zijn dienaren zijn, dat wil zeggen in de gemeente. Daarom citeert Paulus in Romeinen 15:

En verder zegt Hij: Wees vrolijk, heidenen, met Zijn volk!

ROMEINEN 15:10

Zoals ik al zei, is dit slechts een van verscheidene passages uit het Oude Testament die aan elkaar worden gekoppeld om dit specifieke punt krachtig te onderbouwen.

Hij begint in Romeinen 15:8:

En ik zeg dat Jezus Christus een Dienaar van de besnijdenis is geworden ter wille van de waarheid van God om de beloften aan de vaders te bevestigen,

ROMEINEN 15:8

de Joden,

en opdat de heidenen God zouden verheerlijken vanwege de barmhartigheid, zoals geschreven staat: Daarom zal ik U belijden onder de heidenen, en Uw Naam lofzingen.

ROMEINEN 15:9

Dan citeert hij uit verschillende Psalmen, maar in vers 10 citeert hij ook dit vers uit Deuteronomium:

Wees blij, heidenen, samen met Zijn volk.

Deze verschillende citaten uit het Oude Testament bevestigen de gemeente en de opname van de heidenen daarin, waarvoor Paulus in zijn betoog pleitte.

22

De wet is Israëls leven en Mozes' afscheid

Laten we het hoofdstuk afmaken. Vers 44 zegt:

En Mozes kwam en sprak al de woorden van dit lied ten aanhoren van het volk, hij en Hosea, de zoon van Nun. Toen Mozes geëindigd had al die woorden tot heel Israël te spreken, zei hij tegen hen: Neem al de woorden waarmee ik u heden waarschuw, ter harte, zodat u uw kinderen gebiedt al de woorden van deze wet nauwlettend te houden. Want het is geen woord zonder inhoud voor u, maar het is uw leven. En door dit woord zult u de dagen verlengen in het land waarvoor u de Jordaan oversteekt om het in bezit te nemen.

DEUTERONOMIUM 32:44-47

Het is niet iets vruchteloos. Het is niet iets wat geen positief resultaat voor je zal hebben als je je aan de wet houdt. Wat er werkelijk op het spel staat, is of je zult overleven en je bezit zult behouden.

Vers 48:

Vervolgens sprak de HEERE tot Mozes, op diezelfde dag: Beklim het Abarimgebergte, dat is de berg Nebo, die in het land van Moab ligt en die zich tegenover Jericho bevindt, en zie het land Kanaän, dat Ik aan de Israëlieten in bezit geef. En sterf dan op de berg die u beklimmen zult, en word verenigd met uw voorgeslacht, zoals uw broer Aäron gestorven is op de berg Hor en met zijn voorgeslacht verenigd is. Daarom, omdat u Mij ontrouw bent geweest te midden van de Israëlieten, bij het water van de twist van Kades, in de woestijn Zin, omdat u Mij niet geheiligd hebt te midden van de Israëlieten. Want van een afstand zult u het land zien, maar er binnengaan, in het land dat Ik de Israëlieten geef, dat mag u niet.

DEUTERONOMIUM 32:48-52

Mozes zal diezelfde dag de berg opgaan. Het enige wat hem eigenlijk nog rest, is een patriarchale zegen uit te spreken over de stammen, zoals Jakob dat aan het einde van zijn leven deed in het 49e hoofdstuk van Genesis. In hoofdstuk 33 hebben we een zegen die Mozes over Israël uitspreekt, stam voor stam. Die lijkt op de zegeningen die Jakob gaf. We komen daarop terug. Daarna hebben we nog een kort hoofdstuk 34, dat ons bij het einde van Mozes' leven en het einde van de Pentateuch brengt.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Deuteronomium 31:2
- Deuteronomium 31:3-6
- Deuteronomium 31:7-8
- Jozua 1:9
- Deuteronomium 31:9

- Leviticus 10:9
- Leviticus 10:10
- Leviticus 10:11
- Deuteronomium 31:14
- Deuteronomium 31:17
- Deuteronomium 31:19
- Deuteronomium 31:20
- Deuteronomium 31:21
- Deuteronomium 31:23
- Deuteronomium 31:26
- Deuteronomium 31:27
- Deuteronomium 31:28-29
- Deuteronomium 31:30
- Deuteronomium 32:1
- Deuteronomium 31:28
- Deuteronomium 32:2
- Deuteronomium 32:3-4
- Deuteronomium 32:5-6
- Deuteronomium 32:7-10
- Zacharia 2:8
- Deuteronomium 32:11-12
- Mattheüs 23:37
- Deuteronomium 32:13-14
- Deuteronomium 32:15
- Deuteronomium 33:26
- Deuteronomium 32:16-20
- Deuteronomium 32:21
- Romeinen 10:18
- Psalmen 19:5
- Romeinen 10:19
- Romeinen 10:20
- Deuteronomium 32:22
- Deuteronomium 32:23
- Deuteronomium 32:24-27

- Deuteronomium 32:28
- Deuteronomium 32:29-30
- Deuteronomium 32:31
- Deuteronomium 32:32-33
- Deuteronomium 32:34-38
- Hebreëën 10:28-29
- Hebreëën 10:30-31
- Romeinen 12:19
- Romeinen 12:20
- Deuteronomium 32:39
- Deuteronomium 32:40-42
- Jakobus 4:4
- Deuteronomium 32:43
- Romeinen 15:10
- Romeinen 15:8
- Romeinen 15:9
- Deuteronomium 32:44-47
- Deuteronomium 32:48-52

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.